

Datum 1 juli 2026

Beleidsnota

ESCO's en KMO's: de energietransitie versnellen door de toegang tot de markt, de opschaling en de operationele uitvoering te vergemakkelijken

1. Situering

Samen met een 15-tal stakeholders werden er drie thematische sessies over dit thema georganiseerd (5/2, 10/3 en 12/5/2026). Tijdens deze sessies waren er presentaties van Wattson, Urbanaut, C-Energy en PMV die een specifiek onderwerp en mogelijke oplossing behandelden. Deze presentaties werden vervolgens besproken door de aanwezige stakeholders en hebben uiteindelijk geleid tot deze beleidsnota met een aantal concrete voorstellen om verduurzaming bij KMO's in een hogere versnelling te krijgen.

2. Doelstellingen

2.1. De transitie naar duurzaamheid toegankelijk maken voor kleine ondernemingen

België wil dat zijn gebouwen en economie versneld verduurzamen. Toch blijven veel KMO's achter. Niet omdat ze niet willen investeren, maar omdat de huidige aanpak onvoldoende is afgestemd op hun financiële en operationele realiteit. Om deze transitie toegankelijk te maken voor kleine ondernemingen, moet er dus beter rekening worden gehouden met deze beperkingen en moet de hele waardeketen worden gemobiliseerd.

Veel KMO's beschikken slechts over beperkte investeringscapaciteit. Toch zien we maar weinig ESCO's die zich op KMO's richten. ESCO's kunnen nochtans een belangrijke rol spelen. Zij combineren technische expertise, energieprestatiegaranties en, in sommige gevallen ook financiering. Maar om het model op grote schaal te laten werken bij KMO's, zijn bijkomende hefboomen nodig.

2.2. De uitdaging: kleine projecten, hoge risico's

KMO's vormen om verschillende redenen een uitdagende doelgroep voor ESCO's. Het investeringsvolume per bedrijf is vaak beperkt (<50.000 à 100.000 euro). ESCO's moeten dus relatief veel kleine dossiers ontwikkelen om voldoende volume te bereiken. Die ontwikkelings- en acquisitiekosten moeten uiteindelijk worden terugverdiend via de gerealiseerde energiebesparingen. Bovendien hebben veel KMO's het zogenaamde "low hanging fruit" al gerealiseerd¹. Overblijvende maatregelen hebben vaak een langere terugverdientijd en zijn hierdoor moeilijker financierbaar.

---

¹ Met "low hanging fruit" worden energiebesparende maatregelen bedoeld die zich snel terugverdienen. Voorbeelden hiervan zijn relightingprogramma's en het optimaliseren van de regeling van stookplaatsen.

Naast het energiebesparingsrisico speelt ook het kredietrisico van kleinere ondernemingen. Dit vertaalt zich rechtstreeks in hogere financieringskosten. Daardoor worden voorstellen over het energieprestatiecontract (EPC) vaak als te duur beschouwd en kiezen ondernemingen ervoor om investeringen niet of eventueel zelf maar dan gefaseerd uit te voeren.

Een collectieve aanpak kan hier een oplossing bieden. Door verschillende projecten, bedrijven of sites te bundelen in één structuur, neemt het risico af en ontstaat schaalgrootte die zowel voor ESCO's als financiers aantrekkelijker is².

2.3. De kracht van clustering en collectieve aanpakken

Bedrijventerreinen, sectororganisaties en lokale ecosystemen kunnen een belangrijke hefboom vormen voor deze opschaling.

Collectieve energie-infrastructuur zoals warmte- en koudnetten, gedeelde PV-installaties, batterijsystemen en slimme energiesturing worden eveneens economisch interessanter van zodra voldoende schaalgrootte wordt bereikt. Vooral bedrijventerreinen vanaf ongeveer 20 hectare bieden potentieel voor gezamenlijke energieprojecten.

Maar samenwerking ontstaat niet vanzelf. Ondernemers blijven in de eerste plaats zelfstandigen. Vertrouwen, begeleiding en coördinatie zijn met andere woorden cruciaal. Lokale overheden, terreinbeheerders of sectorfederaties kunnen hierin een facilitatorrol opnemen. Zij kunnen optreden als neutrale partij die bedrijven samenbrengt, informatie deelt en helpt bij de ontwikkeling van gezamenlijke projecten.

Ook boekhouders en andere vertrouwde adviseurs van KMO's kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Zij genieten vaak meer vertrouwen dan externe consultants en kunnen bedrijven begeleiden richting duurzame investeringen en beschikbare financieringsinstrumenten.

Voorbeelden uit binnen- en buitenland tonen dat dergelijke aanpak werkt.

- In Nederland nemen steden en gemeenten vaker een faciliterende rol op via lokale one-stop-shops.
- In Wallonië toont Renowatt hoe een Design-Build-aanpak met beperkte operationele garantieperiodes kan leiden tot meer betaalbare EPC-structuren. Een techniek die mogelijk ook perspectief biedt bij KMO's. Verschillende lidstaten zetten specifieke programma's op voor boekhouders als entry om duurzaamheid tot bij KMO-ondernemers te brengen³.

---

² Veel ESCO's bundelen bewust meerdere gebouwen in één energieprestatiecontract. Zo slagen ze erin om relatief solide gemiddelde energiebesparingen te realiseren, wat de risico's vermindert. Een soortgelijke aanpak is mogelijk door verschillende KMO-projecten te bundelen om zo een vergelijkbaar portefeuille-effect te verkrijgen.

³ www.leap4sme.eu

Hoewel collectieve benaderingen een groot potentieel bieden, blijft de uitvoering ervan in de praktijk complex. Er is gestructureerde begeleiding, eenvoudige modellen en duidelijk bestuur nodig om te voorkomen dat de processen te omslachtig of te ontmoedigend worden voor bedrijven.

3. Vier hefboomen voor versnelling

3.1. Waarborgregelingen en risicodeling

Publieke waarborgsystemen kunnen het kredietrisico van KMO-projecten sterk verlagen.

Bestaande instrumenten zoals de PMV-KMO-waarborg en Ecoboostlening vormen een goede basis, maar zijn vandaag nog onvoldoende afgestemd op ESCO-projecten. Soortgelijke instrumenten zijn ook beschikbaar in het Waals Gewest en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Wallonie Entrepreneurs, Finance & Invest Brussels).

Een specifieke waarborgregeling voor EPC's bij KMO's kan de financieringskost verlagen en private investeringen mobiliseren. Inspiratie kan worden gehaald uit de Nederlandse BMKB Groen-regeling waarbij de staat tot 90% van de lening waarborgt en die vooral ook investeringen toelaat van een ESCO bij een derde partij (de KMO), wat momenteel nog niet mogelijk is in het kader van de huidige garantieregelingen in België.

3.2. Standaardisatie en vereenvoudiging

Niet alleen eisen banken en investeerders duidelijke en gestandaardiseerde modellen, maar het is ook essentieel dat deze instrumenten op leest van en aangepast aan de realiteit van KMO's worden vormgegeven. Er moet dus absoluut over worden gewaakt dat projecten niet onnodig complex worden.

Uniforme EPC-templates, eenvoudige meet- en verificatiemethodes en standaard rendabiliteitsanalyses kunnen transactiekosten sterk verlagen.

Digitale tools en op AI-gebaseerde analyses kunnen bovendien helpen om energiebaselines nauwkeuriger te bepalen en flexibiliteitsinkomsten beter te valoriseren.

Kortere EPC-looptijden kunnen voor bepaalde KMO's een laagdrempeliger alternatief vormen tussen volledige ontzorging en een meer klassieke aanpak.

3.3. Elektrificatie en flexibiliteit als nieuw businessmodel

De elektrificatie van bedrijfsprocessen creëert nieuwe opportuniteiten voor ESCO's. Warmtepompen, PV-installaties, batterijen en slim energiemanagement maken het niet alleen mogelijk om energie te besparen, maar ook om bijkomende inkomsten te genereren via flexibiliteitsdiensten.

Netcongestie en beperkte aansluitcapaciteit zorgen vandaag al voor belangrijke uitdagingen bij ondernemingen en nieuwe ontwikkelingen. Collectieve energieoplossingen kunnen hier een antwoord bieden.

De regelgeving blijft echter te vaak gericht op individuele optimalisatie in plaats van samenwerking te promoten. Het beleidskader moet collectieve aansluitingen, energiedelen en lokale flexibiliteitsmarkten sterker ondersteunen.

3.4. Lokale regie en ecosystemen

Lokale overheden kunnen een belangrijke katalysator zijn. Gemeenten, provincies en intercommunales kunnen optreden als coördinator, facilitator of organisator van collectieve programma's op bedrijventerreinen. De publieke overheden zijn niet alleen belangrijk bij de aansturing, maar de versnelling hangt ook af van duidelijke kaders en ondersteuning vanuit Vlaamse, federale en Europese overheden.

Revolving funds, achtergestelde leningen en lokale energieplatformen zijn instrumenten om projecten sneller op gang te trekken.

Publieke gebouwen kunnen bovendien fungeren als startcluster voor bredere collectieve energieprojecten.

4. Aanbevelingen

- Ontwikkel een specifieke publieke waarborgregeling voor ESCO-projecten bij KMO's, aangepast voor constructies met meerdere actoren.
- Stimuleer pooling van projecten via sectororganisaties, bedrijventerreinen en lokale ecosystemen, waarbij gezorgd wordt voor een eenvoudig en doeltreffend bestuur.
- Werk uniforme EPC-contracten, standaard rendabiliteitsanalyses en digitale toolkits uit.
- Maak collectieve energieprojecten eenvoudiger via een duidelijk en operationeel haalbaar regelgevend kader (aansluitingen, energiedelen en flexibiliteit).
- Ondersteun lokale coördinatoren en facilitatoren die bedrijven begeleiden richting collectieve verduurzaming.
- Zet sterker in op elektrificatie en flexibiliteitsdiensten als economisch model voor ESCO's.
- Betrek banken, verzekeraars, boekhouders en sectororganisaties structureel in het ecosysteem.
- Maak maximaal gebruik van overheidshefbomen om particuliere investeringen te stimuleren met aandacht voor de economische levensvatbaarheid van modellen op lange termijn.

5. Slotboodschap

De verduurzaming van KMO's is niet alleen een klimaatuitdaging, maar ook een economisch en industrieel project.

ESCO's kunnen een belangrijke versneller zijn, op voorwaarde dat projecten schaalbaar, financieerbaar en beheersbaar worden gemaakt. Dat vraagt een verschuiving van individuele dossiers naar collectieve modellen gebaseerd op standaardisatie, samenwerking en risicodeling, waarbij tegelijkertijd een eenvoudige, efficiënte en op KMO's afgestemde uitvoering wordt gegarandeerd.

Met de juiste beleidshefbomen kan een veel grotere groep ondernemingen toegang krijgen tot performante verduurzamingsoplossingen en kan de energietransitie ook voor KMO's haalbaar en betaalbaar worden.

6. Wie is Life BE FREE?

BE FREE staat voor **BE**lgian **F**inancing **R**oundtables on **E**nergy **E**fficiency. Het consortium bestaat uit 6 partners: Febelfin, IDEA Consult, Embuild, VVSG, Wattson & The Shift.

Het project Life BE FREE maakt deel uit van het Europese LIFE-programma, een instrument dat tot doel heeft het milieu- en klimaatbeleid te financieren. Life BE FREE wil een permanente structuur van rondetafels tot stand brengen die alle belanghebbenden samenbrengt om innovatieve financieringsoplossingen te bespreken en verder uit te werken om zo de energietransitie van gebouwen in België te versnellen. In samenwerking met de financiële sector, de bouwsector, overheden, universiteiten, burgers en bedrijven wil het project iedereen toegang geven tot financiering voor de groene transitie. Het project loopt tot september 2026

7. Vragen?

Het Life BE FREE-consortium staat altijd open voor nieuwe ideeën, nieuwe discussies en nieuwe samenwerkingen. Wij staan tot uw beschikking om te in overleg te gaan of om u meer informatie te geven over een punt dat u aanbelangt of dat u interesseert: info@lifebefree.be.

U vindt eerdere beleidsnota's over volgende reeds geanalyseerde thema's EPC, mede-eigendommen, premies, enz. op onze website: www.lifebefree.be.

8. Disclaimer

Dit document werd opgesteld in het kader van het Life BE FREE-project, in overleg met alle consortiumleden. Het biedt een gezamenlijke analyse en algemene aanbevelingen over de besproken thema's. Het document weerspiegelt niet noodzakelijk de volledige of definitieve standpunten van elke partner, zeker niet wat betreft hun regionale of lokale bevoegdheden en gevoeligheden.

Voor verdere toelichting of specifieke standpunten van de partners, kunnen lezers rechtstreeks contact opnemen met de betrokken organisaties.

Colofon

Verantwoordelijke uitgever Daniel Kryszkiewicz (Febelfin)

Projectcoördinator LIFE BE FREE

www.lifebefree.be

Co-funded by
the European Union

Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.